

ka, krásne a rastliny, ktoré ich nesú, sú nimi nádherne ozdobené. Jestvuje niečo, čo by sa mohlo aj napriek tejto disproporcii nazvať krajším objektom než je pomarančovník, keď na ňom kvitnú zároveň kvety, listy a trblieta sa ovocie? A predsa by bolo daromné hľadať tu nejakú proporciu medzi výškou a šírkou alebo čímkolvek iným týkajúcim sa dimenzií celku alebo vzájomného vzťahu jednotlivých častí. Pripúšťam, že u mnohých kvetov môžeme pozorovať akýsi pravidelný tvar a metodické usporiadanie listov. Takýto tvar a usporiadanie okvetných lístkov má ruža; keď sa však na ňu pozeráme šikmo, stráca sa z dobrej časti pravidelnosť tvaru a usporiadanie listov je pomiešané, no napriek tomu si zachováva svoju krásu; ruža je dokonca krajšia predtým, než naplno rozkvitne, a puk je krajší predtým, než sa vytvorila presná podoba; a toto vôbec nie je jediný príklad, keď metóda a presnosť, ktoré sú dušou proporcie, príčine krásy skôr škodia, než slúžia.

3

/Proporčnosť nie je príčinou krásy u zvierat

Malý podiel proporčnosti na formovaní krásy je celkom očividný u zvierat. Mimoriadne veľká rôznorodosť tvarov a usporiadania častí sú veľmi vhodné na to, aby vzbudili túto ideu. Labuť, všeobecne uznávaná za krásneho vtáka, má krk dlhší než ostatné telo, ale chvost veľmi krátky: má teda krásnu proporciu? Musíme pripustiť, že áno. Čo by sme však potom mali povedať o pávovi, ktorý má krk pomerne krátky a chvost dlhší než krk a celé telo dohromady? Koľko jestvuje vtákov, ktoré sa donekonečna odlišujú tak od týchto dvoch prípadov, ako aj od každého iného meradla, ktoré by sme mohli stanoviť. Ich proporcie sú celkom rozdielne a často priam navzájom protikladné! A predsa sú mnohé z týchto vtákov mimoriadne krásne. A keď skúmame túto rôznorodosť, nenachádzame v nijakej z jej súčastí nič, čo by nás oprávňovalo *apriori* povedať, aké by mali byť ostatné, alebo hájiť nejaké domnienky o tom, aké sú; bolo by to niečo, čo by skúsenosť mohla odhaliť ako úplný klam a omyl. Aj pokiaľ ide o farby, a síce tak vtákov, ako i kvetov (pretože v ich sfarbení je niečo podobné) nemožno hovoriť o proporcii, či už o nej uvažujeme v priestore alebo v kvalitatívnom stupňovaní. Niektoré vtáky alebo kvety majú iba jedinú farbu, iné hrajú všetkými farba-